

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

08.05.2018 № 50 - рк/к

ПАТ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ»

61004, м. Харків, вул. Москалівська, 57/59

Про вжиття заходів щодо усунення причин та умов виникнення порушення законодавства про захист економічної конкуренції

В ході здійснення позапланової перевірки дотримання законодавства про захист економічної конкуренції ПУБЛІЧНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ХАРКІВМІСЬКГАЗ» (надалі – ПАТ «Харківміськгаз»), у зв'язку з дослідженням ринків послуг з розподілу природного газу встановлено наступне.

ПАТ «Харківміськгаз» є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахункові, поточні та інші рахунки та зареєстроване 10.01.1995 за номером запису 1 480 120 0000 003345, ідентифікаційний код – 03359552, місцезнаходження: вул. Москалівська, 57/59, м. Харків, 61004.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному веб-сайті Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Міністерства юстиції України «<https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>», технічним адміністратором якого є ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР» (ідентифікаційний код – 33499803, місцезнаходження: вул. Мельникова, буд. 81-А, м. Київ, 04050), основним видом діяльності ПАТ «Харківміськгаз» є розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи (код за КВЕД 35.22).

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПАТ «Харківміськгаз» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в

Міністерстві юстиції України 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика) встановлено наступне.

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- послуги з розподілу природного газу;
- ПАТ «Харківміськгаз» – газорозподільне підприємство.

Споживачами послуг з розподілу природного газу є фізичні та юридичні особи.

Діяльність суб'єктів господарювання на ринку послуг з розподілу природного газу врегульована, зокрема, Законом України «Про природні монополії», Кодексом газорозподільних систем, затвердженим Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі - НКРЕКП) від 30.09.2015 № 2494, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (надалі - Кодекс газорозподільних систем).

Згідно з пунктом 35 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» розподіл природного газу – це господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою її фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу.

У розумінні пункту 17 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» ПАТ «Харківміськгаз» є оператором газорозподільної системи (надалі – Оператор ГРМ).

Відповідно до пункту 6 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» газорозподільна система – технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам.

ПАТ «Харківміськгаз» надає послуги з розподілу природного газу в межах газорозподільної мережі, розташованої в межах території м. Харкова, Харківського та Дергачівського районів Харківської області.

Відповідно до статті 1 Закону України “Про природні монополії” природна монополія - стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно з частиною першої статті 5 Закону України “Про природні монополії” відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у таких сферах як, зокрема, розподіл природного і нафтового газу трубопроводами.

Відповідно до частини першої статті 7 Закону України “Про природні монополії” діяльність суб’єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб’єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.

ПАТ «Харківміськгаз» здійснює діяльність на ринку послуг з розподілу природного газу відповідно до ліцензії АЕ за № 295568, виданої Національною комісією регулювання електроенергетики України (надалі - НКРЕ) (переоформлена рішенням НКРЕ від 09.09.2015 № 2284).

ПАТ «Харківміськгаз» в межах території м. Харкова, Харківського та Дергачівського районів Харківської області, на якій розташовані належні йому об’єкти, призначені для розподілу природного газу, протягом 2016 року, січня - листопада 2017 року та станом на грудень 2017 року не має конкурентів на ринку послуг з розподілу природного газу, адже ринок розподілу природного газу знаходиться у стані природної монополії.

Враховуючи наведене, відповідно до статті 12 Закону України “Про захист економічної конкуренції” ПАТ «Харківміськгаз» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території м. Харкова, Харківського та Дергачівського районів Харківської області, на якій розташовані належні йому об’єкти, призначені для розподілу природного газу.

Ринок робіт з будівництва систем зовнішнього газопостачання, розробки робочого проекту зовнішнього газопостачання та зі встановлення лічильників природного газу під час здійснення приєднання до газорозподільних систем ПАТ «Харківміськгаз» не може існувати окремо від ринку розподілу природного газу, а відтак у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суміжними (пов’язаним) до нього.

Споживачами зазначених послуг є фізичні та юридичні особи, яким необхідно здійснити приєднання об’єктів (земельних ділянок) до газорозподільних мереж ПАТ «Харківміськгаз».

1. Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу газорозподільних систем приєднання до газотранспортної системи (надалі - ГРМ) – сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуги розподілу природного газу, які здійснюються у зв’язку із підключенням об’єкта будівництва чи існуючого об’єкта замовника до газорозподільної системи.

Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних систем приєднання об’єктів (земельних ділянок) замовника до ГРМ здійснюється на підставі договору на приєднання. При цьому невід’ємною частиною договору на приєднання є технічні умови приєднання, які визначають вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання, які будуються Оператором ГРМ, та вихідні дані для проектування та будівництва газових мереж внутрішнього газопостачання об’єкта замовника від точки приєднання до газових приладів і пристроїв замовника.

Будівництво та введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання забезпечується замовником.

Відповідно до пункту 3 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних мереж якщо відповідно до даних опитувального листа та поданих із заявою на приєднання документів об'єкт (земельна ділянка) замовника підпадає під тип приєднання, що є стандартним, і замовник визначає Оператора ГРМ виконавцем проектних та будівельних робіт зовнішнього газопостачання, точка приєднання для замовника відповідно до договору на приєднання має визначатися на межі земельної ділянки замовника або за його згодою на території такої земельної ділянки.

Після укладення договору на приєднання Оператор ГРМ забезпечує приєднання об'єкта чи земельної ділянки замовника (будівництво газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання). Зокрема, Оператор ГРМ за договором на приєднання забезпечує:

- оформлення земельних відносин щодо траси прокладання газових мереж зовнішнього газопостачання;
- отримання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки під газовими мережами зовнішнього газопостачання (за необхідності);
- виконання інженерно-геодезичних вишукувань;
- розробку та затвердження проекту зовнішнього газопостачання;
- отримання в установленому законодавством порядку дозвільних документів про початок будівельних робіт;
- будівництво та введення в експлуатацію новозбудованих (реконструйованих) газових мереж зовнішнього газопостачання;
- встановлення в точці вимірювання вузла обліку із забезпеченням його захисту від несприятливих погодних умов та несанкціонованого доступу;
- відновлення благоустрою, що було порушено внаслідок будівництва;
- підключення газових мереж зовнішнього газопостачання в місці забезпечення потужності;
- підключення до ГРМ газових мереж внутрішнього газопостачання замовника в точці приєднання з урахуванням вимог цього Кодексу;
- пуск газу на об'єкт замовника та укладання договору розподілу природного газу (технічної угоди) з урахуванням вимог цього Кодексу.

Протягом 2016 року та січня – серпня 2017 року до ПАТ «Харківміськгаз» надійшло 460 заяв на приєднання об'єктів (земельних ділянок) замовників до ГРМ, з них у 2016 році – 268 заяв, протягом січня – серпня 2017 року 192 заяви.

Аналізом опитувальних листів, доданих до заяв про приєднання до газорозподільних систем, встановлено, що близько 75 замовників обрали виконавцем будівельних робіт зовнішнього газопостачання ПАТ «Харківміськгаз».

ПАТ «Харківміськгаз» має дозвіл № 4787.16.3 на виконання робіт підвищеної небезпеки при розподіленні та постачанні газу, а саме, зокрема монтаж, демонтаж,

налагодження, ремонт, технічне обслуговування, реконструкція устаткування підвищеної небезпеки. Зазначений дозвіл діє до 17.06.2018.

Втім, наказом ПАТ «Харківміськгаз» від 02.09.2015 № 304 «Про скорочення чисельності та штату ремонтно-будівельної служби із штатного розкладу» була вилучена зі структури ремонтно - будівельна служба.

Таким чином, починаючи з вересня 2015 року ПАТ «Харківміськгаз» (Оператором ГРМ) самостійно не виконувало роботи з будівництва систем зовнішнього газопостачання.

За інформацією ПАТ «Харківміськгаз» виконання робіт з будівництва систем зовнішнього газопостачання протягом 2016 року та січня – серпня 2017 року здійснювалось підрядними організаціями, а саме ТОВ «Тавек», Підприємства «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд — 2012», ТОВ «Індіго Груп», БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, ТОВ «Грант Строй», ТОВ «Тепло - квар», ТОВ «Елмет», ПП «Гермес-С», ТОВ «Непал», ТОВ «Газбуд - Харків», ТОВ «Газпромонтаж» на підставі договорів підряду, укладених з ПАТ «Харківміськгаз».

Протягом вказаного періоду ПАТ «Харківміськгаз» не залучалось інших суб'єктів господарювання до виконання робіт з будівництва систем зовнішнього газопостачання, окрім вищезазначених, та не уклало з ними договори підряду.

Розподіл обсягів робіт з будівництва систем зовнішнього газопостачання здійснюється ПАТ «Харківміськгаз» між ТОВ «Тавек», Підприємства «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд-2012», ТОВ «Індіго Груп», БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, ТОВ «Грант Строй», ТОВ «Тепло - квар», ТОВ «Елмет», ПП «Гермес-С», ТОВ «Непал», ТОВ «Газбуд - Харків», ТОВ «Газпромонтаж» шляхом проведення нарад у приміщенні ПАТ «Харківміськгаз» або у телефонному режимі.

Отже, інформація щодо необхідності здійснення робіт з будівництва систем зовнішнього газопостачання доводиться ПАТ «Харківміськгаз» до відома лише визначеному колу суб'єктів господарювання.

Таким чином, ПАТ «Харківміськгаз» обмежило доступ інших суб'єктів господарювання на ринок робіт з будівництва систем зовнішнього газопостачання.

ПАТ «Харківміськгаз» не надало ґрунтовних пояснень щодо способів визначення вищенаведених суб'єктів господарювання виконавцями будівельних робіт зовнішнього газопостачання, при цьому зазначило, що виконавці будівельних робіт зовнішнього газопостачання були визначені за умови наявності відповідних дозвільних документів.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті Державної служби України з питань праці <http://dozvil.dnop.gov.ua/> (надалі – Сайт), ринок будівельних робіт, пов'язаних із спорудженням, зокрема систем газопостачання природного газу, є конкурентним. Адже, більше 100 суб'єктів господарювання мають відповідні дозвільні документи.

При цьому слід зазначити, що ПАТ «Харківміськгаз» маючи діючого ліцензію на виконання робіт підвищеної небезпеки при розподіленні та постачанні газу, є потенційним учасником ринку будівельних робіт зовнішнього газопостачання.

Територіальним відділенням проведено письмове опитування суб'єктів господарювання, які відповідно до Сайту мають дозвільні документи.

Більшість опитаних суб'єктів господарювання, зазначили, що ніколи не виконували для ПАТ «Харківміськгаз» роботи з будівництва систем зовнішнього газопостачання у зв'язку з відсутністю інформації про перелік таких робіт у джерелах загального доступу.

Таким чином, розподіл ПАТ «Харківміськгаз» обсягів робіт з будівництва систем зовнішнього газопостачання лише між визначеним колом суб'єктів господарювання, а саме: ТОВ «Тавек», Підприємства «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд-2012», ТОВ «Індіго Груп», БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, ТОВ «Грант Строй», ТОВ «Тепло - квар», ТОВ «Елмет», ПП «Гермес-С», ТОВ «Непал», ТОВ «Газбуд - Харків», ТОВ «Газпромонтаж», може призвести до того, що суб'єкти господарювання, які мають дозвільні документи, необхідну матеріально-технічну базу та працівників відповідної кваліфікації залишаються осторонь та не приймають участі у роботах з будівництва систем зовнішнього газопостачання для ПАТ «Харківміськгаз».

Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція - змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

Зокрема суб'єкти господарювання зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

Розподіл ПАТ «Харківміськгаз» обсягів робіт з будівництва систем зовнішнього газопостачання лише між визначеним колом суб'єктів господарювання, а саме: ТОВ «Тавек», Підприємства «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд-2012», ТОВ «Індіго Груп», БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, ТОВ «Грант Строй», ТОВ «Тепло - квар», ТОВ «Елмет», ПП «Гермес-С», ТОВ «Непал», ТОВ «Газбуд - Харків», ТОВ «Газпромонтаж», і як наслідок укладання з ними договорів підряду, може призвести до обмеження доступу на ринок робіт з будівництва систем зовнішнього газопостачання інших суб'єктів господарювання, а отже до обмеження конкуренції на ринку в цілому.

Обмеження конкуренції полягає в тому, що певний рівень, як наявної так і потенційної конкуренції залишаються на ринку, але індивідуальна свобода суб'єктів господарювання визначати власну ринкову поведінку, а також ефективність функціонування системи вільного ринку знижується в більшій чи в меншій мірі.

Такі дії ПАТ «Харківміськгаз» були б неможливими за умови зазнання ним значної конкуренції на ринку розподілу природного газу, адже в такому випадку суб'єкти господарювання, які мають дозвільні документи, необхідну матеріально-

технічну базу, працівників відповідної кваліфікації мали б можливість обирати між кількома покупцями товарів (робіт), і, у разі ущемлення їх інтересів, обрали б інших покупців.

Слід зазначити, що договори підряду, укладені ПАТ «Харківміськгаз» з ТОВ «Тавек», Підприємства «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд-2012», ТОВ «Індіго Груп», БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, ТОВ «Грант Строй», ТОВ «Тепло - квар», ТОВ «Елмет», ПП «Гермес-С», ТОВ «Непал», ТОВ «Газбуд - Харків», ТОВ «Газпромонтаж» протягом 2016 року та січня – серпня 2017 року, виконані. А отже, порушення законодавства про захист економічної конкуренції припинено.

Враховуючи наведене, дії ПАТ «Харківміськгаз», які полягають в розподілі протягом 2016 року та січня – серпня 2017 року обсягів робіт з будівництва систем зовнішнього газопостачання лише між визначеним колом суб'єктів господарювання, а саме: ТОВ «Тавек», Підприємства «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд-2012», ТОВ «Індіго Груп», БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, ТОВ «Грант Строй», ТОВ «Тепло - квар», ТОВ «Елмет», ПП «Гермес-С», ТОВ «Непал», ТОВ «Газбуд - Харків», ТОВ «Газпромонтаж», і як наслідок укладання з ними договорів підряду, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до обмеження конкуренції на ринку робіт з будівництва систем зовнішнього газопостачання.

2. В ході проведення позапланової перевірки встановлено, що протягом 2016 року та січня – серпня 2017 року до ПАТ «Харківміськгаз» надійшло 460 заяв на приєднання об'єктів (земельних ділянок) замовників до ГРМ, з них у 2016 році – 268 заяв, протягом січня – серпня 2017 року 192 заяви.

Аналізом опитувальних листів, доданих до заяв про приєднання, встановлено, встановлено ряд випадків коли замовники послуг з приєднання визначили виконавцем проектних робіт зовнішнього газопостачання ПАТ «Харківміськгаз».

Враховуючи, що наказом ПАТ «Харківміськгаз» від 02.09.2015 № 302 «Про скорочення чисельності та штату проектно – кошторисного відділу» був вилучений проектно – кошторисний відділ, виконання безпосередньо ПАТ «Харківміськгаз» (Оператором ГРМ) робіт з розробки проекту зовнішнього газопостачання, стало не можливим.

Для виконання зазначених робіт ПАТ «Харківміськгаз» залучає підрядні організації.

Так, протягом 2016 року та січня – серпня 2017 року для виконання робіт з розробки проекту зовнішнього газопостачання залучало наступних суб'єктів господарювання: ТОВ «Тавек», ТОВ «Індіго Груп», ПП «Теплобуд», ТОВ «Газбуд-Харків».

З кожним із зазначених суб'єктів господарювання ПАТ «Харківміськгаз» укладало договори підряду.

ПАТ «Харківміськгаз» не надало ґрунтовних пояснень щодо способів визначення вищенаведених суб'єктів господарювання виконавцями робіт з розробки проектів зовнішнього газопостачання, при цьому зазначило, що виконавці зазначених робіт були визначені за умови наявності відповідних дозвільних документів, а саме кваліфікаційних сертифікатів Атестаційної архітектурно – будівельної комісії.

Розподіл обсягів робіт, пов'язаних з розробкою проектів зовнішнього газопостачання, здійснювався ПАТ «Харківміськгаз» між вказаними суб'єктами господарювання шляхом надсилання листів щодо розроблення проектів.

Отже, інформацією щодо обсягів робіт з розроблення проекту зовнішнього газопостачання володіє лише визначене коло суб'єктів господарювання.

Таким чином, ПАТ «Харківміськгаз» обмежило доступ інших суб'єктів господарювання на ринок робіт з розробки проекту зовнішнього газопостачання.

В той же час, відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті Атестаційної архітектурно – будівельної комісії <http://asdev.com.ua/>, ринок проектних робіт є конкурентним, адже є велика кількість осіб, які мають кваліфікаційні сертифікати атестаційної архітектурно-будівельної комісії.

Так, за інформацією наявною у територіального відділення окрім ТОВ «Тавек», ТОВ «Індіго Груп», ПП «Теплобуд», ТОВ «Газбуд-Харків» можуть здійснювати розробку проектів, в т.ч. на зовнішнє газопостачання, зокрема, ТОВ «Барса», ТОВ «СТСН», ТОВ «Будремсервіс», ТОВ «Юік-Форум», ТОВ СМУ «ХКГС», ПРАТ «Учбово-курсний комбінат», ФОП Редько І.О. та інші суб'єкти господарювання.

Таким чином, розподіл ПАТ «Харківміськгаз», ТОВ «Тавек», ТОВ «Індіго Груп», ПП «Теплобуд», ТОВ «Газбуд-Харків» обсягів робіт з розроблення проекту зовнішнього газопостачання між собою призводить до того, що суб'єкти господарювання, які мають у своєму штаті працівників з кваліфікаційними сертифікатами, залишаються осторонь та не приймають участі у розподілі робіт з розроблення проекту зовнішнього газопостачання для ПАТ «Харківміськгаз».

Правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності передбачені у Законі України "Про захист економічної конкуренції".

Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція - змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

Розподіл ПАТ «Харківміськгаз» обсягів робіт з розробки проектів зовнішнього газопостачання між визначеним колом суб'єктів господарювання, а саме: ТОВ «Тавек», ТОВ «Індіго Груп», ПП «Теплобуд», ТОВ «Газбуд-Харків», і як наслідок укладання з ПАТ «Харківміськгаз» договорів підряду, може призвести до обмеження доступу на ринок робіт з розроблення проекту зовнішнього

газопостачання інших суб'єктів господарювання, а отже до обмеження конкуренції на ринку вцілому.

Обмеження конкуренції полягає в тому, що певний рівень, як наявної так і потенційної конкуренції залишаються на ринку, але індивідуальна свобода суб'єктів господарювання визначати власну ринкову поведінку, а також ефективність функціонування системи вільного ринку знижується в більшій чи в меншій мірі.

Такі дії ПАТ «Харківміськгаз» були б неможливими за умови зазнання ним значної конкуренції на ринку розподілу природного газу, адже в такому випадку суб'єкти господарювання, які мають дозвільні документи, необхідну матеріально-технічну базу, працівників відповідної кваліфікації мали б можливість обирати між кількома покупцями товарів (робіт), і, у разі ущемлення їх інтересів, обрали б інших покупців.

Слід зазначити, що договори підряду, укладені ПАТ «Харківміськгаз» з ТОВ «Тавек», ТОВ «Індіго Груп», ПП «Теплобуд», ТОВ «Газбуд-Харків» протягом 2016 року та січня – серпня 2017 року, виконані. А отже, порушення законодавства про захист економічної конкуренції припинено.

Враховуючи наведене, дії ПАТ «Харківміськгаз», які полягають в розподілі протягом 2016 року та січня – серпня 2017 року обсягів робіт з розробки проектів зовнішнього газопостачання лише між визначеним колом суб'єктів господарювання, а саме: ТОВ «Тавек», ТОВ «Індіго Груп», ПП «Теплобуд», ТОВ «Газбуд-Харків», і як наслідок укладання з ними договорів підряду, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до обмеження конкуренції на ринку робіт з розробки проектів зовнішнього газопостачання.

3. Відповідно до пункту 1 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем приладовий облік природного газу в газорозподільних системах організовується та здійснюється з метою отримання та реєстрації за допомогою комерційного ВОГ інформації про об'єми передачі (розподілу, споживання) природного газу в точках вимірювання та подальшого його використання при забезпечення комерційного обліку природного газу між суб'єктами ринку природного газу.

Відповідно до пункту 2 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем вимоги до організації приладового обліку в точці вимірювання, зокрема вихідні параметри засобів вимірювальної техніки, вимоги щодо їх розміщення та експлуатаційні умови визначаються Оператором ГРМ (ПАТ «Харківміськгаз») в технічних умовах на приєднання чи на реконструкцію вузла обліку (об'єкта споживача).

У технічних умовах Оператор ГРМ визначає параметри природного газу (тиск, температуру, максимальну годинну витрату газу) з урахуванням його фактичних сезонних коливань та категорійності газопроводу.

Згідно з пунктом 3 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем на підставі технічних умов приєднання чи на реконструкцію вузла обліку (об'єкта споживача) розробляється проектна документація в частині організації

комерційного вузла обліку (комерційного ВОГ) в порядку встановленому законодавством у сфері містобудування.

Пунктом 9 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем визначено, зокрема що усі роботи виконуються спеціалізованими монтажними організаціями, які мають на це дозвіл, з дотриманням діючих норм та інструкцій та відповідно до вимог, зазначених у настановах з експлуатації заводів виробників елементів, які входять до складу комерційного ВОГ.

Разом з цим, відповідно до статті 4 Закону України “Про забезпечення комерційного обліку виконавцями робіт із встановлення вузлів обліку природного газу”, суб’єкти господарювання, що:

- здійснюють розподіл природного газу на відповідній території;
- отримали відповідні дозволи.

Наказом ПАТ «Харківміськгаз» від 02.09.2015 № 304 «Про скорочення чисельності та штату ремонтно-будівельної служби» була вилучена ремонтно – будівельна служба. У зв’язку з цим виконання безпосередньо ПАТ «Харківміськгаз» (Оператором ГРМ) робіт, пов’язаних зі встановленням лічильників природного газу, стало не можливим.

Для виконання зазначених робіт ПАТ «Харківміськгаз» залучає підрядні організації.

Так, протягом 2016 року та січня — серпня 2017 року роботи зі встановлення лічильників природного газу для ПАТ “Харківміськгаз” проводились ТОВ “Тавек”, ТОВ “Індіго Груп”, ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд — 2012», ТОВ “Ома-Газ”, ТОВ “Елмет”, ТОВ “Газпромонтаж”, ПП “Гермес-С”, БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, Підприємство «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Тепло — квар», ПП “Рембудмонтаж — ХХІ”, ТОВ “СМ Комплекс”.

З кожним із зазначених суб’єктів господарювання ПАТ «Харківміськгаз» укладало договори підряду.

Слід зазначити, що протягом вказаного періоду ПАТ «Харківміськгаз» не залучало інших суб’єктів господарювання до виконання робіт зі встановлення лічильників природного газу, окрім вищезазначених, та не укладало з ними договори підряду.

Розподіл обсягів робіт зі встановлення лічильників природного газу ПАТ «Харківміськгаз» здійснювався між ТОВ “Тавек”, ТОВ “Індіго Груп”, ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд — 2012», ТОВ “Ома-Газ”, ТОВ “Елмет”, ТОВ “Газпромонтаж”, ПП “Гермес-С”, БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, Підприємство «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Тепло — квар», ПП “Рембудмонтаж — ХХІ”, ТОВ “СМ Комплекс” шляхом проведення нарад у приміщенні ПАТ «Харківміськгаз» або у телефонному режимі.

Отже, інформацією про обсяги робіт зі встановлення лічильників природного газу володіло лише визначене коло суб’єктів господарювання.

Таким чином, ПАТ «Харківміськгаз» обмежило доступ інших суб’єктів господарювання на ринок робіт зі встановлення лічильників природного газу.

ПАТ «Харківміськгаз» не надало ґрунтовних пояснень щодо способів визначення вищенаведених суб'єктів господарювання виконавцями робіт зі встановлення лічильників природного газу, при цьому зазначило, що виконавці вказаних робіт були визначені за умови наявності відповідних дозвільних документів.

Слід зазначити, що відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті Державної служби України з питань праці <http://dozvil.dnpp.gov.ua/> (надалі – Сайт), ринок будівельних робіт, пов'язаних із спорудженням, зокрема систем газопостачання природного газу, є конкурентним. Адже, більше 100 суб'єктів господарювання мають відповідні дозвільні документи.

Територіальним відділенням проведено письмове опитування суб'єктів господарювання, які відповідно до Сайту мають дозвільні документи. Більшість опитаних суб'єктів господарювання, зазначили, що ніколи не виконували для ПАТ «Харківміськгаз» роботи зі встановлення лічильників природного газу під час приєднання до газорозподільних систем у зв'язку з відсутністю інформації про наявність таких робіт у джерелах загального доступу.

Таким чином, розподіл ПАТ «Харківміськгаз» обсягів робіт зі встановлення лічильників газ між визначеним колом суб'єктів господарювання, а саме: ТОВ «Тавек», ТОВ «Індіго Груп», ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд — 2012», ТОВ «Ома-Газ», ТОВ «Елмет», ТОВ «Газпромонтаж», ПП «Гермес-С», БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, Підприємством «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Тепло — квар», ПП «Рембудмонтаж — ХХІ», ТОВ «СМ Комплекс» призводить до того, що суб'єкти господарювання, які мають дозвільні документи, необхідну матеріально-технічну базу та працівників відповідної кваліфікації, залишаються осторонь та не приймають участі у розподілі робіт зі встановлення лічильників природного газу під час здійснення приєднання об'єктів (земельної ділянки) замовників до газорозподільних систем ПАТ «Харківміськгаз».

Правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності передбачені Законом України "Про захист економічної конкуренції".

Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція - змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

Розподіл ПАТ «Харківміськгаз» обсягів робіт зі встановлення лічильників газу лише між визначеним колом суб'єктів господарювання, а саме: ТОВ «Тавек», ТОВ «Індіго Груп», ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд — 2012», ТОВ «Ома-Газ», ТОВ «Елмет», ТОВ «Газпромонтаж», ПП «Гермес-С», БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, Підприємством «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Тепло — квар», ПП «Рембудмонтаж — ХХІ», ТОВ «СМ Комплекс», і як наслідок укладання з ними договорів підряд, може призвести до обмеження доступу на ринок робіт зі встановлення лічильників газу інших суб'єктів господарювання, а отже до обмеження конкуренції на ринку в цілому.

Обмеження конкуренції полягає в тому, що певний рівень, як наявної так і потенційної конкуренції залишаються на ринку, але індивідуальна свобода суб'єктів господарювання визначати власну ринкову поведінку, а також ефективність функціонування системи вільного ринку знижується в більшій чи в меншій мірі.

Такі дії ПАТ «Харківміськгаз» були б неможливими за умови зазнання ним значної конкуренції на ринку розподілу природного газу, адже в такому випадку суб'єкти господарювання, які мають дозвільні документи, необхідну матеріально-технічну базу, працівників відповідної кваліфікації мали б можливість обирати між кількома покупцями товарів (робіт), і, у разі ущемлення їх інтересів, обрали б інших покупців.

Слід зазначити, що договори підряду, укладені ПАТ «Харківміськгаз» з ТОВ «Тавек», ТОВ «Індіго Груп», ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд — 2012», ТОВ «Ома-Газ», ТОВ «Елмет», ТОВ «Газпромонтаж», ПП «Гермес-С», БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, Підприємством «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Тепло — квар», ПП «Рембудмонтаж — XXI», ТОВ «СМ Комплекс» протягом 2016 року та січня – серпня 2017 року, виконані. А отже, порушення законодавства про захист економічної конкуренції припинено.

Враховуючи наведене, дії ПАТ «Харківміськгаз», які полягають в розподілі протягом 2016 року та січня – серпня 2017 року обсягів робіт зі встановлення лічильників природного газу між визначеним колом суб'єктів господарювання, а саме ТОВ «Тавек», ТОВ «Індіго Груп», ТОВ «Будівельна компанія «Мегабуд — 2012», ТОВ «Ома-Газ», ТОВ «Елмет», ТОВ «Газпромонтаж», ПП «Гермес-С», БМУ «Харківкомунгазбуд» ТОВ, Підприємством «Фора» у формі ТОВ, ТОВ «Тепло — квар», ПП «Рембудмонтаж — XXI», ТОВ «СМ Комплекс», і як наслідок укладання з ними договорів підряду, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до обмеження конкуренції на ринку робіт зі встановлення лічильників природного газу під час приєднання об'єктів (земельної ділянки) до газорозподільних систем ПАТ «Харківміськгаз».

З огляду на викладене, керуючись статтею 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає ПАТ «Харківміськгаз» (ідентифікаційний код - 03359552) такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Вжити заходи щодо усунення причин та умов виникнення порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу, що може призвести до обмеження конкуренції на ринках робіт з:

- будівництва систем зовнішнього газопостачання;
- розробки проектів зовнішнього газопостачання;

- встановлення лічильників природного газу.

Про виконання рекомендацій шляхом забезпечення доступу усіх суб'єктів господарювання, які мають відповідні дозвільні документи, до виконання робіт, пов'язаних з будівництвом систем зовнішнього газопостачання, розробкою проектів зовнішнього газопостачання та встановленням лічильників природного газу, повідомити територіальне відділення в 2-місячний строк з дня отримання цих рекомендацій із наданням копій підтверджуючих документів.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова колегії

Гейда І.О.

Члени колегії:

Трегубець Н.О.

Примак Є.Б.

Аврамова С.П.

Печенізька А.С.

Тевелєва Ю.В.